

Evaluering av system for kvalitetssikring ved Universitetet i Stavanger

Rapport fra sakkyndig komité

Avgitt 9.9.2009

Hanne Katrine Krogstrup, leder

Frode E. Sandnes

Anne Welle-Strand

Tore Vånge

Solveig Cornèr

1. Innledning	3
1.1 Evaluering av universiteters og høyskoleers system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten	3
1.2 Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Stavanger	3
2. Kvalitetssystemet ved Universitetet i Stavanger.....	4
2.1 Kvalitetssystemet generelt	5
2.1.1 Komiteens vurderinger.....	6
2.2 Kvalitetssikringen av bachelorprogrammet i førskolelærer	7
2.2.1 Komiteens vurderinger.....	8
3. Komiteens fokusområder under institusjonsbesøket	10
3.1 Ph.d-Utdanningen	10
3.1.1 Beskrivelse	10
3.1.2 Komiteens vurderinger.....	11
3.2 Studentdeltakelse	13
3.2.1 Beskrivelse	13
3.2.2 Komiteens vurderinger.....	14
4. Konklusjon - Har Universitetet i Stavanger et tilfredsstillende system for kvalitetssikring	16
5. Komiteens synspunkt på institusjonens videreutvikling av kvaliteten.....	17
6. Appendiks	19
6.1 Den sakkyndige komiteens mandat	19
6.2 Evalueringskriterier	19
6.3 Program ved institusjonsbesøket	23
6.4 Dokumentasjon.....	24

1. Innledning

1.1 Evaluering av universiteters og høyskoleers system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten

I forskrift til § 1-6 i Lov om universiteter og høyskoler heter det at «Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet» (§ 2-1, (1)).

Kvalitetssikringssystemet er utdanningsinstitusjonenes redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap for å kunne vurdere kvaliteten i egne utdanningstilbud. Det er institusjonene selv som ut fra egen størrelse, faglige profil og andre forhold ved institusjonen bestemmer hvordan systemet skal utformes.

I henhold til Lov om universiteter og høyskoler er det NOKUTs oppgave å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten etter kriterier som organet fastsetter. NOKUT har gjennomført slike evalueringer siden 2003, og innledet våren 2009 sin andre syklus av evalueringer. Evalueringskriteriene er noe endret i forhold til første syklus.

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Komiteene skal vurdere hvorvidt institusjonene tilfredsstillende oppfyller kravene til kvalitetssikring av egne studietilbud. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig vurdering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Den sakkyndige komiteen baserer sine vurderinger på dokumentstudier og på intervjuer med relevante aktører ved institusjonen. Det gjennomføres to institusjonsbesøk. Under det innledende besøket diskuterer institusjonsledelsen og evalueringskomiteen status i kvalitetsarbeidet og opplegg for hovedbesøket, basert på dokumentasjon som er oversendt komiteen på forhånd. Hovedbesøket vil være konsentrert om videre studier av dokumentasjon i tillegg til intervjuer. Komiteen kan her velge å gå mer detaljert inn i utvalgte deler av institusjonens kvalitetssikringssystem og kvalitetsarbeid.

1.2 Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Stavanger

Universitetet i Stavanger (UiS) har om lag 8300 studenter og 1200 ansatte. Et mangfold av undervisnings-, forskings- og formidlingsaktiviteter er organisert i tre fakulteter (det humanistiske-, det samfunnsvitenskaplige- og det teknisk naturvitenskaplige fakultet) og ved Arkeologisk museum. Mange av de eksternt finansierte forskningsaktivitetene skjer i samarbeid med forskningsinstituttet International Research Institute of Stavanger AS (IRIS). UiS ble vedtatt etablert i kongelig resolusjon av 29. oktober 2004 og offisielt åpnet 17. januar 2005. Institusjonens faglige røtter går imidlertid lengre tilbake, og fra begynnelsen av 1970-tallet til i dag har bredden i undervisningstilbud og forskningsaktiviteter økt sterkt.

Den sakkyndige komiteen som har vurdert kvalitetssikringssystemet ved UiS har bestått av førstepersoner Hanne Katrine Krogstrup (leder), Aalborg Universitet, professor Frode E. Sandnes, Høgskolen i Oslo, professor Anne Welle-Strand, Handelshøgskolen BI Oslo, student

Tore Vånge, Høgskolen i Sør-Trøndelag, og magister Solveig Cornèr, Helsingfors universitet. Seniorrådgiver Stein Erik Lid og rådgiver Andreas Hed Larsen, NOKUT, har vært komiteens sekretærer. Komiteen besøkte institusjonen 26. mars og 13-15. mai 2009.

Ved hovedbesøket intervjuet komiteen studenter med og uten tillitsverv, og faglærere og ledere representert i utvalg og organer som behandler kvalitetsinformasjon. Disse inkluderte representanter fra både bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen, og øvrige fagmiljøer ved UiS. Videre intervjuet komiteen ph.d-studenter i ordinært studieløp, ph.d-studenter med arbeidsforhold i næringsliv eller andre organisasjoner, ph.d-veiledere, faglige ledere og kontaktpersoner i bedrifter eller organisasjoner som har ansatte i et ph.d-løp ved UiS, representanter for administrativt personal tilknyttet ph.d-utdanningen, og faglige koordinatorene og ansvarlige for ph.d-utdanningen. Komiteen hadde også intervjuer med universitetets ledelse.

Oversikt over tilsendt dokumentasjon og program for hovedbesøket er vedlagt (kapitel 6.4). Evalueringskomiteen har kvalitetssikret rapporten i forhold til faktiske feil og misforståelser gjennom kontakt med UiS.

Etter de innledende samtalene med universitetets ledelse i mars 2009 valgte komiteen å fokusere på tre temaer: (1) Hvordan fungerer kvalitetssystemet¹ i praksis? (2) Kvalitetssikring av ph.d-utdanningen; og (3) studentenes deltagelse og plass i kvalitetssystemet. I forhold til det første temaet ba komiteen om at universitetet selv valgte et eksempel på et totalt gjennomløp i kvalitetssystemet – fra innhenting av data fra studentevalueringer og andre kilder i den ene enden, til rapportering og behandling på institutt-, fakultets- og institusjonsnivå i den andre enden. Universitetet valgte bachelorprogrammet (fulltid) i førskolelærer ved Institutt for førskolelærerutdanning, ved det Humanistiske fakultet.

Denne rapporten består av en generell presentasjon og vurdering av kvalitetssystemet ved UiS (kapitel 2.1). Deretter følger en presentasjon og vurdering av kvalitetssystemet slik det arter seg ved bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen (kapitel 2.2). I kapitel 3 vurderer komiteen kvalitetssikringen av ph.d-utdanningen, og studentenes deltagelse i kvalitetssystemet. Alle vurderinger gjøres med utgangspunkt i NOKUTs kriterier (vedlagt i kapitel 6.2). I kapitel 4 oppsummerer og konkluderer komiteen kvalitetssystemet i lys av disse kriteriene. Til slutt, i kapitel 5, følger komiteens anbefalinger for det videre arbeidet med kvalitet ved UiS.

2. Kvalitetssystemet ved Universitetet i Stavanger

Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Stavanger ble første gang godkjent av NOKUT i 2004. Den gang mente den sakkyndige komiteen at systemet kunne frambringe god og helhetlig dokumentasjon om kvalitetsarbeidet, og at det burde være godt egnet til å avdekke sviktende kvalitet. Ansvar for å vurdere kvalitet og iverksette tiltak var fordelt, og strukturen i systemet var tydelig, godt kjent og akseptert blant de involverte parter. Ved evalueringen i 2004 var kvalitetssystemet imidlertid i en implementeringsfase, og man stod ovenfor gjennomgripende prosesser med strategi og organisasjonsendring i forbindelse med institusjonens søknad om universitetsstatus. Komiteen påpekte derfor at det var viktig at institusjonen foretok de nødvendige revisjoner av kvalitetshåndbøkene og annen dokumentasjon tilknyttet systemet. Institusjonen fikk innvilget universitetsstatus med virkning fra 1. januar 2005.

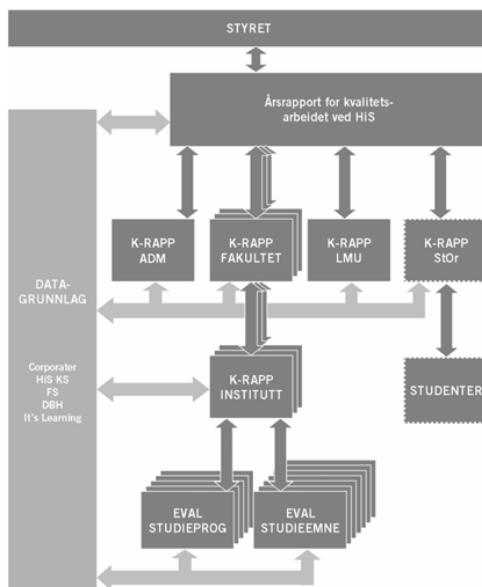
¹Universitetet i Stavanger benytter betegnelsen *kvalitetssystem* om sitt kvalitetssikringssystem. Komiteen bruker universitetets egen betegnelse om universitetets system i denne rapporten.

2.1 Kvalitetssystemet generelt

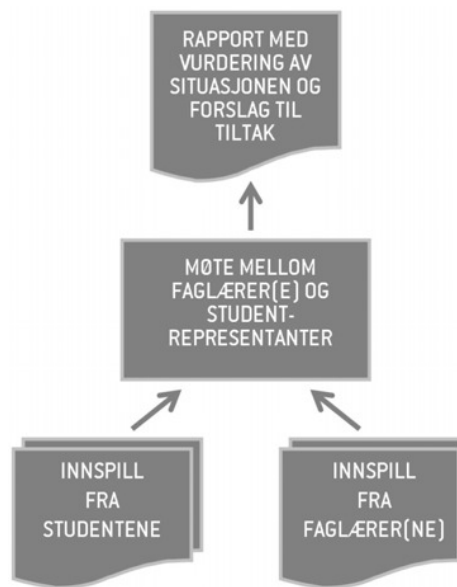
Universitetet i Stavangers (UiS) kvalitetssystem er beskrevet i en kvalitetshåndbok i to deler. «Del 1: Studiekvalitet» er i hovedsak en operasjonell beskrivelse av kvalitetssystemet, og ment å være tilstrekkelig til den daglige bruk og forståelse. Dette dokumentet forelå ikke ved evalueringen i 2004. «Del 2: Referansehåndbok» er i større grad en teoretisk beskrivelse av systemets ulike elementer og virkemåte. Denne delen utgjør en oppdatert versjon av den tidligere håndboka. De to delene supplerer, og dels overlapper hverandre.

Styret bestemmer universitetets kvalitetsstrategi. Strategien er nedfelt i institusjonens styrende dokumenter. Rektoratet står for den overordnede daglige oppfølging og gjennomføring av kvalitetsstrategien. Universitetets arbeid med kvalitet oppsummeres i «Årsrapport for arbeid med kvalitet ved UiS». Denne rapporten utarbeides av sekretariatet for Utdanningsutvalget i samarbeid med Kvalitetskontoret. Etter behandling i Utdanningsutvalget oversendes rapporten til styret senest i desember hvert år. Universitetets årsrapport for arbeidet med kvalitet bygger på Læringsmiljøutvalgets-, Universitetsadministrasjonens- (inklusive stabs- og fellesenheter), og fakultetenes årsrapporter for arbeid med kvalitet, samt Studentorganisasjonen ved Universitetet i Stavanger (StOrs) årsrapport. Fakultetenes rapporter baserer seg på deres respektive institutters årsrapporter. Til grunn for instituttene årsrapporter ligger evalueringer av studieprogram og emner. Figur 1 viser rapporteringsveiene i kvalitetssystemet ved UiS.

Emneevalueringene er basert på faglærers egevaluering og studentevalueringene, og gjennomføres ved *tidligdialog for emne og klasse*, *midtveisevaluering*, *sluttevaluering av emne/fag*, og *programevaluering*. Midtveisevaluering kan benyttes i stedet for tidligdialog i de emner hvor undervisningen foregår over flere semestre. Temaene i tidligdialogen fastsettes av fakultetet, men det enkelte institutt avgjør om det ønsker å legge til egne tema. Temaene er utformet med henblikk på å avdekke studentenes opplevelse av de fysiske- og psykososiale forholdene ved studiestedet, samt innretning av studieprogrammene. Alle emner skal sluttevalueres minst hvert tredje år. Det er et uttalt mål at evalueringene foregår i dialog mellom faglærere og student (Figur 2).

Figur 1: Rapporteringsveiene i kvalitetssystemet

Figur 2: Evalueringsprosessen på instituttnivå

Kvalitetssystemet legger opp til at programevalueringer gjennomføres for alle studieprogrammer ved slutten av hvert vårsemester. Evalueringene foretas av det aktuelle instituttråd eller programutvalg, og omfatter hele programmet og hvert enkelt emne som inngår i dette. Et eksempel på en programevaluering (bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen) vurderes av komiteen i kapittel 2.2.

På de ulike nivåene i organisasjonen benyttes informasjonen som kvalitetssystemet framskaffer til å vurdere måloppnåelse. I forlengelsen av dette utarbeides nye mål, og fakultetenes kvalitetsutvalg utarbeider årlige tiltaksplaner for kvalitet. Sentrale tiltak medtas i «Årsrapport for arbeid med kvalitet ved UiS». Det er Utdanningsutvalget som skal ta initiativ til, samordne og sørge for oppfølging av tiltak og prosjekter i samsvar med planene for kvalitetsarbeidet.

Universitetets ledelse er klar på at hensikten med kvalitetssystemet er å stimulere til refleksjon rundt kvalitetsarbeid, og oppbygging av mekanismer som sikrer kvaliteten i utdanningen i de miljøene hvor dette er mindre utbredt. Med utgangspunkt i det kvalitetsarbeidet som gjennom tiden har foregått lokalt i de ulike fagmiljøene ved universitetet, ønsker universitetet at kvalitetssystemet skal bidra til å bygge en kvalitetskultur ved institusjonen. Kvalitetssystemet omtales som desentralisert i den forstand at den viktigste kvalitetssikringen, og det viktigste kvalitetsarbeidet, foregår på program- og instituttnivå.

2.1.1 Komiteens vurderinger

Komiteen har foretatt en generell gjennomgang av kvalitetssystemets oppbygging og struktur, og hvordan det benyttes blant ledelse, ansatte og studenter. På bakgrunn av denne gjennomgangen mener komiteen at UiS har et gjennomtenkt og gjennomarbeidet kvalitetssystem. Systemet er forankret i institusjonens ledelse, og kvalitetshåndboken beskriver prosesser, aktører og fora som inngår på en utførlig måte. På dette overordnede nivået er ansvar tydelig fordelt. Dokumentasjonen som systemet genererer er tilstrekkelig, og behandles ved nivåtilpassede analyser. Rapporteringslinjene bidrar til at ledelse på de ulike nivåene kan føre tilsyn med kvaliteten i utdanningen, og korrigere virksomheten etter behov. Med jevne mellomrom foretas det stikkprøver på kvalitet, og kvalitetssystemet fungerer som et nyttig instrument for styret og ledelsen i forbindelse med utviklingen av universitetets kvalitetsstrategi. Komiteen har inntrykk av at de vurderinger som gjøres i ulike råd og utvalg lyttes til, og at ledelsen benytter disse til å forbedre virksomheten på områder hvor det er nødvendig. Studentene kan referere til flere tilfeller hvor deres tilbakemeldinger har bidratt til endringer ved institusjonen. Ansatte ved UiS mente også at kvalitetssystemet var godt egnet til å bidra til at nødvendige korrigeringer ble foretatt, selv om de var mer usikre på hvorvidt det hadde bidratt til større strukturelle endringer.

Selv om kvalitetssystemet er utførlig beskrevet og godt dokumentert i kvalitetshåndboken, er det komiteens vurdering at systemet framstår som noe utilgjengelig for studenter og ansatte utenfor administrasjon og ledelse. Særlig blant de faglige ansatte virker ikke alle like sikre på sin rolle i systemet. For de som ikke er bevandret i fagsjargongen framstår språkbruken i kvalitetssystemet som kompleks og lite tilgjengelig. Universitetet er imidlertid av den oppfatningen at sjargongen vil sette seg over tid, og at dette er et av aspektene ved kvalitetskulturbbygging. Komiteen kommer nærmere inn på denne problemstillingen i kapittel 2.2.1.

Det er positivt at UiS i utviklingen av sitt kvalitetssystem har ønsket å bygge videre på det kvalitetsarbeidet som har foregått i fagmiljøene over tid. Å la gode lokale arbeidsrutiner leve

videre ved innføringen av et formelt kvalitetssystem er trolig en forutsetning for at systemet lett skal kunne utbres i universitetets mange og egenartede fagmiljøer. Komiteen har imidlertid et inntrykk av at ikke alle fagmiljøer aktivt bruker kvalitetssystemet, og at dets utbredelse ikke har kommet like langt i alle miljøer. Universitetet befinner seg fortsatt i en prosess hvor man bygger kvalitetskulturen, og står ovenfor vesentlige utfordringer med tanke på å utbre systemet i "alle hjørner" av institusjonen. Slikt arbeid tar tid, og komiteen oppfordrer UiS til å fokusere mer på kvalitetssystemet i de miljøene hvor kvalitetsarbeidet foreløpig ikke har kommet langt nok.

Ved institusjonsbesøket kom det fram at evalueringsdata, som genereres i kvalitetssystemet, i enkelte fagmiljøer nyttes som diskusjonstema i medarbeidersamtaler. Det ble tilstrebet at både positive og negative elementer ble berørt i disse samtalene. Komiteen mener det er positivt at informasjonen som samles inn i kvalitetssystemet benyttes til dialog mellom arbeidsgiver og ansatte. Dette gir et inntrykk av at kvalitetssystemet, ved siden av å være et kvalitetssikringssystem, i deler av organisasjonen også virker som et kvalitetsutviklingssystem. Det er imidlertid viktig å vektlegge nødvendigheten av at kvalitetsdata som brukes i relasjonen til ansatte, kun må brukes innenfor konstruktive rammer hvor saklighet kan garanteres. En del av den informasjonen som genereres, for eksempel gjennom studentevalueringer, kan for faglærere være av følsom karakter, og manglende profesjonalitet fra partene i en slik dialog kan svekke tilliten til kvalitetssystemet og bidra til et vanskelig arbeidsklima. Det foreligger imidlertid ingen indikasjoner på at dette er et problem ved UiS.

2.2 Kvalitetssikringen av bachelorprogrammet i førskolelærer

Komiteen har sett nærmere på kvalitetssikringen av bachelorprogrammet (fulltid) i førskolelærer ved Institutt for førskolelærerutdanning (IFU), ved det Humanistiske fakultet (HUM). UiS vurderer dette programmet som representativt for institusjonens rammeplanbaserte utdanninger med integrert praksis. I henhold til kvalitetssystemet er imidlertid kvalitetssikringen av dette programmet et eksempel på «best practice». UiS oppgir at de er tilfreds med studentdeltakelsen og studentengasjementet ved dette programmet.

Ved IFU er kvalitetsarbeidet organisert gjennom en rekke råd og utvalg. I det følgende nevnes noen. *Instituttrådet* består av studentrepresentanter, faglærere, instituttleder, representant for teknisk-administrativt tilsatte og et eksternt medlem. Rådet har ansvaret for, og behandler saker av overordnet betydning for kvaliteten i utdanningen. *Programutvalget* består av to studentrepresentanter, tre faglærere, en representant for biblioteket, samt instituttleder. Utvalget gir innspill på kvalitetsarbeidet til instituttet, og er rådgivende for instituttleder. Alle emnene har etablert *fagutvalg*. 2-4 studentrepresentanter velges til hvert fagutvalg. Dette utvalget møter med faglærer(ne) to ganger per semester eller oftere om ønskelig. Fagutvalgene sikter mot å heve kvaliteten og sikre innholdet i de enkelte fagene. *Trinnråd* er etablert på alle trinn i studiene, og her deltar studenttillitsvalgte, representanter fra praksisbarnehager, studiekoordinator, praksiskoordinator, faglærere og instituttleder. Trinnrådet har fokus på kvalitet og sammenheng i studietilbudet.

I forbindelse med evalueringen av bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen foretar UiS hva de kaller et «syntetisk programgjennomløp». Her følger man kvaliteten i programmet på første, andre og tredje nivå gjennom ett helt år. På bakgrunn av det samlede inntrykk man får ved å studere et slikt kunstig studieløp, prøver man å si noe om kvaliteten i hele det treårige programmet. I følge UiS er dette en enklere og billigere måte å rapportere og

analysere på enn å foreta et faktisk programgjennomløp², noe som vektlegges i «Vedtak om årlige programevalueringer»³. Dokumentasjonen som ligger til grunn for dette kunstige programgjennomløpet er samlet gjennom tidligdialoger og sluttevalueringer. I etterkant av tidligdialogene foretar studentene fra fagutvalget og faglærerne en oppsummering av resultatene. Til sammen ble 22 emner i bachelorprogrammet ved førskolelærerutdanningen sluttevaluert i 2007/2008. For komiteen er dokumentasjon fra sluttevalueringene på tre emner, ett fra hvert nivå (1-3 studieår), lagt fram som eksempler. I IFUs årsrapport for arbeidet med kvalitet i 2007/2008 rapporteres resultater og funn fra programgjennomløpet, og eventuelle tiltak til forbedring foreslås. I henhold til prosedyren er rapporteringen på programmet aggregert videre i fakultetets, og institusjonens årsrapporter for arbeidet med kvalitet.

Tilsatte og faglærere ved IFU tilkjenner at dagens kvalitetsarbeid i stor grad bygger på instituttets og fagmiljøets lange tradisjon for kvalitetsarbeid. Imidlertid har innføringen av kvalitetssystemet bidratt til å formalisere og dokumentere mye av det arbeidet som tidligere foregikk intuitivt i fagmiljøet.

2.2.1 Komiteens vurderinger

Gjennom studiet av kvalitetsarbeidet ved IFU sitter komiteen igjen med et klart bilde av et kvalitetssystem som legger opp til bred deltakelse i hele organisasjonen. De ulike råd og utvalg på institusjonsnivå er bredt sammensatt, og det legges opp til utbredt studentmedvirkning. Instituttet gir i sin «Årsrapport for arbeidet med kvalitet 2007/2008» også inntrykk av at studentenes deltakelse i kvalitetsarbeidet på mange områder har vært meget god⁴. Bred medvirkning generelt er med på å sikre at kvalitetsarbeidet reflekterer mange perspektiver på kvalitet, noe som også bidrar til bedre forutsetninger for å fatte gode tiltak i de tilfeller man ønsker kvalitetsforbedring.

Mange råd og utvalg er involvert i kvalitetsarbeidet ved IFU. Sett utenfra kan dette bidra til at man på instituttnivå mister litt oversikt over hvem som egentlig gjør hva. Av de komiteen snakket med var det også flere som gav uttrykk for at det kunne være litt vanskelig å orientere seg i denne strukturen, og at man ofte trengte litt tid og erfaring med systemet før man klart kunne se alle linjene i instituttets arbeid med kvalitet. Blant faglærerne registrerte komiteen en tendens til at de mange evalueringene blir ansett for å utgjøre en byrde framfor en mulighet til forbedring. Det eksisterer ingen motvilje mot kvalitetssystemet blant faglærerne, men mange har nok vanskelig for å se egennytten i evalueringene de må målbære ovenfor studentene. Dette kan skyldes at evalueringene har en utforming som genererer data som faglærerne i mindre grad har nytte av i sin hverdag. Således har man nok opplevd sin funksjon i kvalitetssystemet mer som et administrativt ledd til nytte for et høyere strategisk nivå. Det er imidlertid ingen tvil om at universitetet ønsker det faglige nivåets innflytelse på utformingen av evalueringene. Ved HUM ser man også tegn til at faglærerne nå, i større grad enn tidligere, ser på kvalitetssystemet som noe de kan medvirke i, og bruke til egen fordel. Som et system innført fra universitetet sentralt, har imidlertid ikke kvalitetssystemet helt satt seg i alle ledd ved institusjonen. Foreløpig framstår det, med sin struktur og fagsjargong, som noe avkoblet fra faglærerne. Som nevnt tidligere er det tidkrevende arbeid å bygge en kvalitetskultur med bred medvirkning, og i den grad case-studiet er representativt for de øvrige fagmiljøene ved

---

²I et faktisk programgjennomløp følger man ett årskull gjennom hele studieprogrammet fra første til tredje studieår.

³Av 19. Juni 2003.

⁴I denne sammenheng er det verdt å merke seg at dette nok speiler at bachelorprogrammet er et «best practice». Universitetet, fra et institusjonsperspektiv, mener selv at man har store utfordringer i forhold til studentenes medvirkning. Dette behandles nærmere i kapittel 3.2.

universitetet, mener komiteen at UiS bør innta en mer aktiv rolle i å bevisstgjøre faglærerne på deres oppgaver i, og muligheter til å påvirke kvalitetssystemet. Hvis de ansatte tilbys en form for introduksjonskurs i kvalitetssystemet, med vekt på muligheten og betydningen av deres medvirkning, mener komiteen at kvalitetssystemet vil kunne bli et mer levende verktøy blant de ansatte og positivt påvirke kvalitetsarbeidet. Komiteen anbefaler ledelsen å fortsette arbeidet med å utbre kvalitetssystemet med henblikk på å sikre at evalueringene gjennomføres på alle studier, og på en slik måte at det faglige nivået supplerer med fagspesifikke evalueringsspørsmål.

Studentene komiteen snakket med gav inntrykk av at det kunne bli mange evalueringer i løpet av et semester, og at hensikten med gjentatt utfylling av relativt like evalueringsskjemaer kunne virke lite meningsfylt. Noen av studentene mente også at det i disse evalueringene er for stort fokus på rammer rundt undervisningen, og for lite på selve læringsprosessen. Mange av studentene kunne nok tenke seg færre evalueringer som dekket mer. På den annen side trakk de fleste studentene fram dialogene med faglærer, som også er en del av evalueringene, som meget positiv. Disse dialogene frambrakte et engasjement rundt kvalitet i utdanningen på en helt annen måte enn hva de skjematisk evalueringene gjorde. Komiteen mener det er viktig å lytte til disse signalene og kritisk reflektere rundt opplegget for hvordan man framskaffer kvalitetsinformasjon. Gjentatte evalueringer som oppleves som lite meningsfulle vil bidra til evalueringstretthet og lav oppslutning. I dag er oppslutningen rundt studentevalueringene ved HUM på det jevne⁵, men å forbedre den generelle oppslutningen bør alltid være en målsetning da en høyere svarprosent vil gi et bedre grunnlag for å vurdere kvaliteten i utdanningen. Komiteen mener for øvrig at de dialogbaserte punktene i kvalitetssystemet er utmerkede arenaer for kvalitetsutvikling, og at disse supplerer de skjematisk evalueringene på en god måte. Det er imidlertid viktig å vektlegge nødvendigheten av at dialogene dokumenteres i form av referater og lignende, og inkluderes som formelle dokumenter i kvalitetssystemet.

Komiteen merker seg at det blant faglærerne er et ønske om at evalueringene også skal inneholde momenter hvor studentene i større grad må vurdere egen innsats i studiet. Etter komiteens oppfatning vil dette trolig bidra til å sette en kontekstuell ramme rundt evalueringene. Dette kan gjøre det lettere for faglærere, fagutvalg og instituttråd å forstå hvorfor studentene svarer som de gjør. Mer nyansert informasjon om studentenes oppfatning av studiet sett i lys av deres egen innsats vil kunne gi et bedre grunnlag for i neste ledd å foreta mer presise tiltak for å forbedre kvaliteten i utdanningen.

Vurderingene som foretas av informasjonen som samles inn i kvalitetssystemet ved bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen er etter komiteens oppfatning grundig og nivåtilpasset. Informasjonen vurderes blant annet i Fagutvalget, og sammen med arbeidet i programutvalg, Fakultetsrådet og særskilte undersøkelser, legges grunnlaget for IFUs refleksjoner om studiekvaliteten i årsrapporten for arbeidet med kvalitet. I tillegg trekkes Trinnrådet fram som en viktig arena for kvalitetsarbeid blant de aktive studentene. Komiteen mener det er fornuftig at vurderingene av kvalitetsinformasjonen i første rekke er desentralisert og foretas i de miljøene hvor man har den rette kontekstuelle rammen til å vurdere informasjonen. Ved IFU ser også dette ut til å fungere greit. Det er imidlertid viktig å påpeke nødvendigheten av at dette foregår innenfor de rammene som ligger til grunn i kvalitetssystemet slik at analyser, vurderinger og lærdom lett kan akkumuleres til høyere nivå

---

⁵HUM registrerte i 2007/2008 et fall i svarprosenten på sluttevalueringene fra 44 til 34 prosent i forhold til 2006/2007. I hovedsak skyldtes dette feilfunksjoner i dataløsningen som ble benyttet. Komiteen stoler på at UiS vil holde fokus på å normalisere oppslutningen rundt studentevalueringene i innværende periode.

i organisasjonen. God kunnskap om, og forståelse av kvalitetssystemet i alle fagmiljøer er nødvendig for at et kvalitetssystem med desentralisert vurderingsansvar skal fungere. Komiteen mener det er viktig å påpeke dette da den opplever at kvalitetssystemet i ulik grad er etablert i fagmiljøene ved UiS.

Erfaringene fra bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen gir komiteen inntrykk av at kvalitetssystemet ved UiS stimulerer til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur. Systemet er egnet til å forhindre at det slurves med kvalitetsarbeidet, men da faglærere og studenter sliter noe med å se sin egen plass og nytte i systemet, framstår det som noe avkoblet fra det nivået det er designet for å forbedre kvaliteten i. For å sikre at kvalitetssystemet ikke blir et rent administrativt verktøy for å kontrollere kvalitet, oppfordrer komiteen UiS til å fokusere på å finne løsninger for å bedre integrere og aktivisere disse aktørene på en slik måte at systemet får en større funksjon som arena for kontinuerlig kvalitetsdialog og kvalitetsutvikling, uten at det fører til flere utvalg eller mere utvalgsarbeid.

3. Komiteens fokusområder under institusjonsbesøket

Ved siden av kvalitetssystemet i sin helhet hadde komiteen under institusjonsbesøket spesielt fokus på to områder: Kvalitetssikring av ph.d-utdanningen og studentenes deltagelse i kvalitetsarbeidet og plass kvalitetssystemet.

3.1 Ph.d-Utdanningen

Komiteen valgte å se spesielt på kvalitetssikringen av ph.d-utdanningen ved UiS av flere grunner. Det ligger til grunn i Universitets- og Høgskoleloven at kvalitetssikringssystemene også skal sikre kvaliteten i forskerutdanningene. I dokumentasjonen som ble sendt inn i forkant av det første institusjonsbesøket framkom det at UiS ikke er fornøyd med innhenting av evalueringsdata fra doktorgradsprogrammene. Samtidig er det grunn til å tro at kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen vil omfatte utfordringer og tilpasninger som kan være forskjellig fra utfordringene ved kvalitetssikring av bachelor- og mastergradsutdanningen. Kvalitetssikring av ph.d-utdanningen ble ikke berørt spesifikt under NOKUT-evalueringen i 2004. Etter dette har institusjonen gått fra å være høgskole til å bli universitet, og den har økt sin portefølje innenfor doktorgradsutdanning, både gjennom NOKUT-akkrediterte programmer, og programmer opprettet under egen fullmakt. Komiteen ønsket derfor å se nærmere på hvordan UiS løser disse utfordringene i dag.

3.1.1 Beskrivelse

UiS tilbyr til sammen åtte ph.d-programmer fordelt på tre fakultet⁶. Ansvar og fordeling av arbeidet med sikring av kvaliteten omtales i ph.d-utdanningens veiledende dokumenter og forskrifter.

Det sentrale doktorgradsutvalget har det overordnede ansvaret for kvalitetssikring av ph.d-utdanningen ved UiS. Utvalget ledes av rektor. Øvrige medlemmer er fakultetenes prodekaner for forskning og leder av Stipendiatforum. Hvert fakultet har et eget *doktorgradsutvalg* bestående av fakultetets prodekan for forskning, 3-5 faste medlemmer, og en representant for doktorgradsstudentene. Disse utvalgene har det faglige og administrative ansvaret for programmene.

---

⁶De åtte ph.d-programmene er: Biologisk kjemi, Informasjonsteknologi, Ledelse, Lesevitenskap, Offshoreteknologi, Petroleumsteknologi, Risikostyring og samfunnsikkerhet, og Spesialpedagogikk.

De fleste av UiSs doktorgradsstudenter er ansatt som stipendiater ved UiS eller eksterne institusjoner ved siden av å være student ved universitetet. Til begge disse forholdene hefter plikter, rettigheter, avtaler og rapporteringsrutiner.

I *Forskrift for graden philosophiae doctor ved UiS* defineres mål og ansvar for utdanningen, men også krav til søker og student, så vel som til institusjonen og fakultetet. I forskriftens §11 heter det at doktorgradsstudent og hovedveileder separat, hvert halvår, skal sende rapport til fakultetet om framdrift i henhold til plan, eventuelle endringer og nødvendige tiltak.

3.1.2 Komiteens vurderinger

Forskerutdanningen er lite synlig i universitetets kvalitetssystem for utdanning. Likevel er det tydelig for komiteen at det arbeides mye med kvalitet i disse utdanningene. Nylig er det laget en ny forskrift som regulerer ph.d-utdanningen, samt en veiledning som gir god oversikt over ansvarsfordeling og organisering av studiet. Også når det gjelder forskerutdanningen er det store fakultære forskjeller ved UiS. Således kan det gjelde at rutiner for hvordan kvalitet følges opp og sikres ved en utdanning, ikke er like utbredt og velfungerende ved en annen. I sum mener imidlertid komiteen at UiS har et godt grunnlag for, og er godt reflektert i forhold til, å etablere et velfungerende kvalitetssystem for ph.d-utdanningen. I henhold til denne prosessen mener komiteen at UiS bør vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å legge kvalitetssikringen av forskerutdanningen inn i det allerede eksisterende kvalitetssystemet, kontra å holde det separat. Det kan være en god ide å benytte seg av de strukturene som er unike for ph.d-utdanningen, og som allerede eksisterer, og heller løselig knytte disse til det øvrige kvalitetssystemet. Komiteens oppfatning er at kvalitetssystemet for de øvrige utdanningsprosessene ved UiS allerede er stort og omfattende. Således er man bekymret for at kvalitetssikringen av forskerutdanningen kan bli uoversiktlig, og at det faglige perspektivet drukner, ved innlemmelse i det eksisterende kvalitetssystemet. Som tilbyder av forskerutdanning er UiS en relativt ung institusjon, og har vært, og er fortsatt i en utviklingsfase. Komiteen mener derfor at universitetet har en unik mulighet til å bygge opp gode systemer, og forme en moderne forskerutdanning som ikke er hemmet av uhensiktsmessige tradisjoner og eventuell institusjonell motvilje. I denne sammenheng ønsker komiteen å oppfordre UiS til å studere lover og standarder som eksisterer for ph.d-utdanninger internasjonalt. Her kan det være gode momenter som institusjonen kan adoptere for å bidra til å bringe kvaliteten på ph.d-utdanningen ved UiS i forkant blant de øvrige høyere utdanningsinstitusjonene i Norge.

Komiteen har merket seg enkelte punkter hva angår forskerutdanningen som UiS i større grad burde reflektere rundt. Blant annet har de fleste ph.d-studentene i ordinært studieløp et forhold til universitetet både som student og ansatt. Studentene er underlagt utdanningsdirektørens ansvar og representeres i de fakultære doktorgradsutvalgene. Likevel mener komiteen at det kan virke som om ph.d-studentene havner mellom to stoler i forhold til deltakelse og påvirkning. Gjennom komiteens samtaler med studentene kom det fram at selv om de er ansatte ved institusjonen, er de ikke inkludert i en del møter og beslutningsprosesser som er viktige for å øve innflytelse over egen arbeidshverdag. I tillegg havner ph.d.-studentene utenfor de regulære studentforaene. Komiteen mener det er et poeng at UiS drøfter den administrative innrettingen av forskerutdanningen. Dette bør gjøres med henblikk på å sikre ph.d-studentenes evne til aktivt å kunne delta i de organer og prosesser som er av betydning for deres hverdag, både som student og ansatt.

En andel av ph.d-studentene har pliktarbeid ved UiS. I UiS' veileder for doktorgradsutdanningen heter det at pliktarbeid skal planlegges i samarbeid mellom student,

veileder og arbeidsgiver før utfylling av avtale om opptak til ph.d-utdanningen. Komiteen har imidlertid inntrykk av at ph.d-studentene med pliktarbeid til tider brukes som salderingsposter for å få timebudsjettet i undervisningen til å gå opp, og at dette arbeidet til tider må gå foran forskningen. Tidsmessig kompensasjon for pliktarbeidet later til å være avhengig av den enkeltes forhandlingsevne, og i enkelte tilfeller er det grunn til å stille spørsmålstejn ved dette arbeidets meritterende karakter. Det er viktig at studentenes pliktarbeid sikres en meritterende karakter, at studentene får nok tid til sammenhengende forskning, og at pliktarbeidet ikke overgår 25 prosent av utdanningstiden. En slik sikring må være systembasert, og ikke opp til den enkelte students forhandlingsevne. Komiteen mener derfor universitetet må foreta en kvalitetssikring av rutinene som angår pliktarbeidet.

Studentene trekker fram at Utdanningsavdelingen er dyktige til å fokusere på relasjonen mellom student og veileder, og at det en gang i året blir arrangert veiledningsseminar for studenter og veiledere. Disse seminarne har bidratt til en del forventningsavklaringer. Ved studiestart skrives en avtale mellom student, veileder, og institutt. Denne er bindende for både student og veileder med tanke på å ta opp forhold hvor en av partene ikke overholder sine forpliktelser. Hvert halvår fyller student og veileder ut separate framdriftsrapporter som behandles og godkjennes i doktorgradsutvalget. Således mener komiteen at universitetet har gode forutsetninger til å ta grep i de tilfeller hvor veiledningsforholdet ikke fungerer. Studentene kan da også gi eksempler på gode prosesser hvor veiledere har blitt byttet ut etter at forholdet mellom student og veileder har blitt avdekket som mindre tilfredsstillende. Halvårsintervaller kan likevel være lenge å vente før et uheldig forhold oppdages og rettes på. I veilederen for doktorgradsutdanningen er det imidlertid understreket at både student og veileder kan anmode doktorgradsutvalget om å bli løst fra veiledningsavtalen. Komiteen ønsker imidlertid å stresse viktigheten av at UiS sørger for at det enkelte institutt og fakultet har rutiner som gjør det mulig å adressere problematiske forhold raskt og enkelt, og at disse behandles effektivt, og på måter som minimerer belastningen for både student og veileder.

Doktorgradsstudenten skal i følge universitetets ph.d-forskrift normalt ha to veiledere. Imidlertid registrerer komiteen at dette temaet har vært oppe til diskusjon i doktorgradsutvalget ved flere anledninger. Mange studenter har bare en veileder, og totalt sett er det press på veilederressursen ved UiS. Samtidig planlegger universitetet å øke antallet ph.d-studenter i framtiden. I framdriftsplanene rapporterer studentene hvor mange timer veiledning de har fått, og således ligger det til rette for å føre kontroll med, og sørge for, at studentene får den veiledningen de har krav på. Det er imidlertid en del variasjoner i hvordan fagmiljøene følger opp om tilbudt veiledning er tilstrekkelig i forhold til forpliktelsene. Derfor oppfordres universitetet til å se på mekanismer som gjør det mulig å sikre kontinuerlige kontroll med den veiledningen den faktisk tilbyr, og i hvilken grad denne er tilfredsstillende i forhold til forpliktelsene man har påtatt seg. Gitt universitetets planlagte økning i antallet ph.d-studenter er det, ut fra et planperspektiv, viktig at man evner å føre kontinuerlig kontroll med kapasitet til, etterspørsel etter og forpliktelser om veiledning.

Forskriften for ph.d-utdanningen ved UiS stiller formelle krav til veileder om at vedkommende skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse innenfor sitt fagfelt. Det er doktorgradsutvalget som godkjenner utnevnelsen av veileder. I de tilfeller man opplever at en veileder er uerfaren, har man tilgang til å oppnevne en ekstra veileder. Utover dette foreligger det ikke noen formelle kvalifikasjonskrav, eller krav til kursing for å bli veileder. Blant veilederne komiteen snakket med kom det fram at man, gitt institusjonens størrelse, mener man har god oversikt over hvem som er aktive forskere og kompetente veiledere, og at et kvalifikasjonsstempel i så måte trolig vil være overflødig. Likevel synes komiteen det er et

positivt initiativ fra det samfunnsvitenskaplige fakultet at man planlegger å iverksette veilederkurs for nye veiledere. Noe av det viktigste UiS kan gjøre med tanke på å rekruttere kompetente medarbeidere er å sørge for god veiledning for sine ph.d-studenter. I så måte vil dette være et instrument for å møte de utfordringene man har kapasitetsmessig til å ta imot et økende antall ph.d-studenter i framtiden. Derfor bør UiS vurdere å iverksette sentrale veilederkurs, eller tilse at alle miljøer ved universitetet som tilbyr ph.d-utdanning sørger for at deres veiledere får nødvendig kursing for å bli gode veiledere. Det er videre positivt at det blant annet ved det teknisk naturvitenskaplige fakultet erkjennes at fagmiljøet har enkelte huller i relevant veiledningskapasitet, og at man på disse områdene søker å trekke inn eksterne veiledere for å bedre tilbudet. Det er også positivt at man arbeider aktivt for at studentene skal ta kurs ved andre nasjonale og internasjonale institusjoner. Generelt sett har mange av fagmiljøene ved UiS en bred tilnærming til hva som er «god veiledning». I de fleste fagmiljøene anses dette som å være mer enn formell veiledning, og i stor grad vektlegges det at studentene også integreres på uformelle arenaer i fagmiljøene. Både studenter og veiledere trekker fram slik integrering som like viktig som formell veiledning. Komiteen oppfordrer UiS til å fortsette systematisk å aktivt integrere ph.d-studentene i forskningsmiljøet.

De eksterne ph.d-studentene har varierende behov i forhold til hva slags oppfølging de ønsker fra UiS sin side. Noen har gode fagmiljøer hos arbeidsgiver og har relativt lite behov for oppfølging. Andre opplever utbytte av å ha sterkere kontakt med UiS sitt fagmiljø. Komiteen merker seg at UiS forsøker å tilby kontorer i relevante fagmiljøer til de som ønsker det. I de fleste tilfeller virker det som om universitetet imøtekommer sitt ansvar og stiller krav til arbeidsgiver om tid til forskning, relevante arbeidsoppgaver, kvalifisert veiledning, og andre forhold rundt utdanningen. Komiteen kan imidlertid ikke se at det finnes noe system som sikrer kontakt mellom for eksempel veileder og de eksterne miljøene for å avklare viktige forhold rundt utdanningsløpet til den enkelte student. Selv om mange av de eksterne studentene uttrykker at de er veldig komfortable med at det ikke eksisterer særlig stringente rammer rundt deres studieløp, bør UiS reflektere rundt hvordan man formelt kan sikre at man ivaretar de rammene og forpliktelsene man har i forhold til å forsørge en god utdanning for hver enkelte eksterne student. Avtalene med de eksterne studentene er basert på et standardløp, og er i liten grad individuelt tilpasset. Kanskje kan dette forsvares med at UiS som ph.d-tilbyder foreløpig er en liten og oversiktlig institusjon, og at det går greit å holde oversikt over individuelle forhold uten at dette formaliseres i større grad. Gitt institusjonens planer om å øke tallet på ph.d-studenter generelt, er det imidlertid komiteens oppfordring at UiS ser på alternative måter for å i større grad systematisere oppfølgingen av universitetets faglige ansvar for studenter tilknyttet eksterne arbeidsgivere.

3.2 Studentdeltakelse

I de innledende samtalene med komiteen gav ledelsen ved UiS uttrykk for at man ikke er fornøyd med studentenes medvirkning i kvalitetsarbeidet. Komiteen ønsket derfor å se nærmere på studentenes deltakelse i kvalitetsarbeidet og plass i universitetets kvalitetssystem.

3.2.1 Beskrivelse

I følge kvalitetshåndboken del 2 skal studentenes arbeid med kvalitet skje gjennom representasjon i universitetets råd og utvalg. Den overordnede føringen er at studentene skal være representert i alle utvalg som behandler universitetets arbeid med kvalitet. Studentene skal være representert som følger:

- Universitetets læringsmiljøutvalg: 50 prosent av representantene
- Instituttrådene: 2 medlemmer

- Senterråd: 1 medlem
- Fakultetsrådene: 3 av 11 medlemmer
- Fakultetenes kvalitetsutvalg: studentene skal utgjøre minst 20 prosent av utvalget

I tillegg kommer representasjon i mer instituttspesifikke råd og utvalg som Programutvalg, Trinnråd og Fagutvalg med mer.

I universitetets årsrapport for arbeidet med kvalitet for 2007/2008 rapporterer alle tre fakulteter om avvik i forhold til kvalitetssystemets krav om studentrepresentasjon i råd og utvalg. Generelt gir universitetet uttrykk for at det er vanskelig å oppfylle systemets målsetting om studentdeltakelse i formelle organer i kvalitetsprosessen, og at tiltak for forbedring gir lite resultat. For eksempel ble studentenes aktive medvirkning satt som hovedfokus for arbeidet med kvalitet ved det humanistiske fakultet i perioden 2006/2007. En rekke tiltak og aktiviteter ble planlagt og gjennomført. Dette ledet til en forbedring i deltakelsen, men fakultet beklager seg over at utviklingen ikke har latt seg opprettholde. Faktisk viser målinger av deltakelse gjennom tilstedeværelse på møter en nedgang i 2007/2008 fra de to foregående år. Da den negative utviklingen ble tydelig midtveis i rapporteringsperioden 2007/2008, ble det foretatt vurderinger av situasjonen, og konkludert med at nye tiltak var nødvendig.

Ved siden av deltakelse i råd og utvalg bidrar også studentene til kvalitetsarbeidet gjennom deltakelse i studentevalueringer. Komiteens erfaring gjennom å ha sett nærmere deltakelsen i studentevalueringene ved det humanistiske fakultet er at deltakelsen er på det jevne, men at det eksisterer et forbedringspotensial. Dette er nærmere kommentert i kapittel 2.2.1.

3.2.2 Komiteens vurderinger

Sett i forhold til NOKUTs erfaringer er UiS' utfordringer med studentmedvirkning en del av en mer generell trend i høyere utdanning i Norge. Dette er UiS også klar over, men tar likevel aktivt tak i problematikken. Fra komiteens ståsted er det vanskelig å komme med en helhetlig vurdering om konkrete årsaker og mulige tiltak for forbedringer på dette området. Dette skyldes først og fremst at kvalitetssystemet er desentralisert, og at det forekommer mange lokale innretninger. Gjennom samtaler med studenter, ansatte og ledelse, har komiteen imidlertid gjort enkelte observasjoner rundt hva som kan påvirke studentenes medvirkning i kvalitetssystemet. For det første gjelder dette studentenes kjennskap til kvalitetssystemet som helhet, hva det er ment å bidra til, og kanskje aller viktigst; at det bidrar til noe. For det andre gjelder dette bevisstheten rundt de individuelle fordelene ved å engasjere seg i studentarbeidet.

Studentene komiteen har snakket med kan referere til enkelte tilfeller hvor universitetet har foretatt forbedringer i studiemiljøet på bakgrunn av tilbakemeldinger de har gitt. Likevel har komiteen inntrykk av at et fåtall har særlig kunnskap om kvalitetssystemet i sin helhet. Gjennomsnittsstudentene møter kvalitetssystemet ved tidligdialog og sluttevaluering, men mange har nok vanskelig for å se at disse evalueringene er en del av en større systematisk prosess for kontinuerlig kvalitetsforbedring. Med enkelte unntak er det også vanskelig å se hva slags tiltak ens tilbakemeldinger genererer. Resultater fra evalueringene, og tiltak på bakgrunn av disse, er tilgjengelig i årsrapportene for arbeidet med kvalitet på institutt-, fakultets- og institusjonsnivå, men dette ser ikke ut til å fange studentenes oppmerksomhet. Komiteen mener derfor at universitetet bør se på alternative strategier for å synliggjøre resultatene av studentenes medvirkning i kvalitetsarbeidet. Dette vil kunne hjelpe studentene med å sette evalueringene i en klarere kontekst, og forhåpentlig motivere til økt deltakelse

både i evalueringene, og i kvalitetssystemets råd og utvalg. Imidlertid er ikke synliggjøring av resultater alene nok til å gi en helhetlig forståelse av kvalitetssystemet. I tillegg er opplysning og markedsføring av kvalitetssystemets råd, utvalg og prosesser tiltrengt. Komiteen merker seg at UiS har laget en god brosjyre som skal informere om dette, og som skal deles ut ved semesterstart høsten 2009. Dette tiltaket vil trolig bidra til mer oppmerksomhet rundt, og forståelse av kvalitetssystemet som helhet. I tillegg mener komiteen at de studentene som er aktive i kvalitetssystemet også har et ansvar for å markedsføre det arbeidet de gjør og de organene de representerer. Dette kan gjøres blant annet gjennom skriving og publisering av møtereferater, og gjennom direkte kontakt med de andre studentene i klassens time eller lignende. Imidlertid er det viktig at også universitetet kjenner sitt ansvar for å legge til rette for slik virksomhet. Komiteen kjenner til at både skriving av referater og møter om kvalitet (for eksempel i klassens time) forekommer, men kan ikke se at det eksisterer faste rutiner for slikt arbeid.

Komiteen mener UiS må øke oppmerksomheten på de studenttillitsvalgte funksjon som ambassadører for kvalitetssystemet. Det kan således være en idé å tilby kurs til de tillitsvalgte som bidrar til å øke bevissthet rundt arbeidsrutiner og arbeidsmetoder i slike tillitsverv. UiS bør vurdere å gå i dialog med sine tillitsvalgte studenter om hensiktsmessigheten av dette. Videre oppfordrer komiteen universitetet til dialog med sine studenttillitsvalgte for å identifisere og legge til rette for arenaer hvor de tillitsvalgte kan møte de øvrige studentene, og markedsføre og skape engasjement rundt kvalitetsarbeidet. Uten regulære kontaktpunkter, hvor de studenttillitsvalgte får muligheten til å føre dialog med det bredere lag av studentene, og vise at det er mulig å bidra til forbedringer, vil de tillitsvalgte ha dårligere forutsetninger for å snakke alle studentenes sak. Å legge til rette for slike kontaktpunkter vil trolig også kunne gi bedre forutsetninger til å fange et bredere spekter av relevante problemstillinger. Universitetet bør vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å legge til rette for slike kontaktpunkter innenfor rammene av den obligatoriske undervisningen.

Faglærere, og andre som målbærer studentevalueringene ovenfor studentene, er på lik linje som de studenttillitsvalgte ambassadører for kvalitetssystemet. Signalene faglærere sender til studentene i forbindelse med kvantitative og kvalitative evalueringer er trolig med på å påvirke studentens engasjement for studentevalueringer spesielt, og kvalitetssystemet generelt. Studentevalueringene er starten på en prosess for kvalitetsforbedring ved institusjonen, og kvalitet i ethvert studietilbud er av betydning for institusjonens omdømme og studentenes utbytte. Det er derfor viktig at faglærere, og andre som målbærer disse evalueringene ovenfor studentene, gir et klart inntrykk av at disse er prioriterte og viktige øvelser, og ikke rene administrative rutiner. I forlengelsen av dette er det også viktig at faglærere, fra instituttets side, gis den tid som er tiltrengt for å gjennomføre studentevalueringene som en prioritert oppgave, og ikke som en øvelse som går på bekostning av undervisningstiden⁷.

Gjennom samtaler med studentene ved UiS fikk komiteen inntrykk av at mange studenter har deltidsjobber ved siden av studiene, og at arbeidserfaring og økt økonomisk handlefrihet i mange tilfeller prioriteres framfor studentengasjement og tillitsverv. Blant studenter uten tillitsverv var det ikke bevissthet rundt de individuelle fordelene, som egenutviklingen og relevant arbeidserfaring, man kan tilegne seg gjennom aktiv studentmedvirkning. På den annen side sa de studentene som selv er aktive i råd og utvalg at de så dette som svært nyttig arbeidserfaring, og at engasjementet trolig vil sette de i en gunstigere posisjon i

---

⁷Jamfør diskusjonen i kapittel 2.2.1, andre avsnitt.

arbeidsmarkedet ved endte studier. Komiteen oppfordrer derfor UiS til å forsøke, og framheve de nyttige erfaringene man får i utvalgsarbeidet, samt relevansen av dette arbeidet i forhold til arbeidsmarkedet. Kandidatundersøkelser kan eksempelvis brukes til kartlegging i dette øyemed.

Videre bør universitetet se på mulighetene til å føre studentengasjementet på vitnemålet til studentene. Dette kan heve statusen på studentengasjementet da erfaringen blir formalisert på lik linje som den øvrige studieinnsatsen. Samtidig vil det også gjøre det mulig å lese den enkelte students prestasjoner i lys av studentengasjement. Det er en rimelig antagelse at mange studenter er reserverte i forhold til å engasjere seg da man frykter at engasjementet skal gå på bekostning av karakterer og et godt vitnemål. En forsikring om at ens faglige resultater blir satt i sammenheng med studentengasjementet, kan tenkes å bidra til at flere studenter velger å engasjere seg.

Antallet råd og utvalg universitetet ønsker studentrepresentasjon i er relativt stort. Kvalitetssystemet ved UiS framstår som komplekst for både studenter og ansatte. Kompliserte strukturer er trolig med på å bygge opp under bildet av universitetet som stort og komplekst, og et sted hvor det er vanskelig å påvirke sin egen studiehverdag. Den nylig ferdigstilte informasjonsbrosjyren om kvalitetssystemet kan bidra til en oppklaring av, og større forståelse for den eksisterende strukturen. Dette kan gjøre det lettere for studenten å identifisere den rollen han selv ønsker å spille i kvalitetssystemet. En forenkling av råds- og utvalgsstrukturen kan også gjøre kvalitetssystemet mer forståelig, og lettere tilgjengelig for studenter som ønsker å engasjere seg. Komiteen råder universitetet til å avvente effekten av informasjonsbrosjyren om kvalitetssystemet, men på sikt kan en forenkling av råds- og utvalgsstrukturen ved UiS være hensiktsmessig.

4. Konklusjon - Har Universitetet i Stavanger et tilfredsstillende system for kvalitetssikring

Komiteen har i tråd med *Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler* vurdert systemets strukturelle oppbygging. Gjennom et nærstudium av bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen har komiteen studert i detalj den dokumentasjon systemet frambringer, og de vurderinger av utdanningskvaliteten som institusjonen selv gjør. I tillegg har komiteen dratt mer spesifikke erfaringer med enkelte tema gjennom studier av studentenes medvirkning, og kvalitetssikringen av ph.d-utdanningen. Med utgangspunkt i dette mener komiteen at den har et godt grunnlag for å vurdere systemet i forhold til krav i lov og forskrift og NOKUTs kriterier.

Det er komiteens vurdering at kvalitetssikringssystemet ved UiS er i tråd med kravene i departementets forskrift. Rutiner for evaluering, dokumentasjon, vurdering og rapportering bidrar til at kvalitetssystemet er egnet til å avdekke sviktende kvalitet og sikre kontinuerlig kvalitetsforbedring.

Vurdert ut i fra NOKUTs kriterier er kvalitetssystemet ved UiS også tilfredsstillende. Komiteen ønsker likevel å komme med noen betraktninger av systemet i tilknytning til kriteriene. Kriteriene er delt inn i fem grupper: stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur; mål, plan og ledelsesforankring; innhenting av dokumentasjon om kvalitet i studiene; analyse, vurdering og rapportering; og bruk av kunnskapen til kvalitetsforbedring.

Kvalitetssystemet ved UiS søker å etablere en kvalitetskultur basert på bred deltakelse blant både ansatte og studenter. Selv om systemet er utførlig beskrevet i kvalitetshåndbøkene,

framstår det som noe utilgjengelig for ansatte utenfor administrasjon og ledelse. Komiteen mener særlig faglærere og studenter framstår som noe avkoblet fra systemet, og er dels passive i forhold til egne muligheter for deltakelse og påvirkning. Det legges opp til at studentene skal være representert i de aller fleste råd og utvalg som behandler kvalitetsdokumentasjon, men da antallet råd og utvalg er mange, og kjennskapen til kvalitetssystemet noe overfladisk, bidrar dette trolig til at universitetet sliter med å få studentene representert i henhold til målsetningen.

På den annen side er systemet sterkt forankret i ledelsen, og genererer tilstrekkelig med dokumentasjon som hentes inn systematisk gjennom faste evalueringer foretatt av både studenter og faglærere. Både skjematiske og dialogbaserte evalueringer forekommer, noe som bidrar til å gi et helhetlig bilde av kvalitetsstatusen. Dokumentasjonen vurderes grundig lokalt, rapporteres langs klare linjer fra institutt- til institusjonsnivå, og brukes til å videreutvikle nye målsetninger og gjennomføre tiltak for å forbedre kvaliteten. Resultater av evalueringene, vurderinger av disse, og tiltak fattet for kvalitetsforbedring er tilgjengelig for alle i årsrapporter for arbeidet med kvalitet på institutt-, fakultets- og institusjonsnivå. Disse årsrapportene ser imidlertid ikke ut til å fange allmenn oppmerksomhet blant ansatte og studenter. Selv om kvalitetssystemet er søkt basert på det kvalitetsarbeidet som har eksistert i de ulike fagmiljøene over tid, bærer det noe preg av å være innført fra toppen og ned. Verken kvalitetsarbeidet eller kvalitetssystemet er like utbredt og aktivt i alle miljøer ved universitetet, og kvalitetskulturen er således fortsatt i en oppbyggings- og utviklingsprosess.

Generelt sett fungerer kvalitetssystemet ved UiS godt som et kvalitetssikringssystem, men komiteen ser også eksempler på at systemet bidrar til kvalitetsutvikling. Den sakkyndige komiteen innstiller at kvalitetssystemet ved UiS godkjennes.

5. Komiteens synspunkt på institusjonens videreutvikling av kvaliteten

I videreutviklingen av kvalitetssystemet ved UiS bør fokus ligge på å sikre at systemet utbres i alle fagmiljøene ved universitetet, og særlig i de miljøene hvor kvalitetsarbeidet er minst utviklet og systematisert. Komiteen mener en naturlig målsetning for universitetets kvalitetssystem bør være videre arbeid med dets kvalitetsutviklende egenskaper. En helhetlig kvalitetsdialog som stimulerer til kvalitet i alle ledd i organisasjonen forutsetter deltakelse i hele linjen fra student til ledelse. Viktigst for UiS er å koble faglærere og studenter tettere opp mot kvalitetssystemet ved å holde fokus på medvirkning, integrering og aktivisering. For å aktivisere faglærerne i større grad bør kvalitetssystemet kunne generere informasjon som også faglærerne opplever som nyttig i forhold til deres arbeidshverdag. I fortsettelsen av arbeidet med å utbre kvalitetssystemet anbefaler komiteen derfor ledelsen å sikre at evalueringene gjennomføres på alle studier, og på en slik måte at det faglige nivået får supplere med fagspesifikke evalueringsspørsmål. I tillegg kan kursing, med henblikk på hensikt, rollefordeling og medvirkning i kvalitetssystemet, være et tilbud som UiS bør overveie å gi sine ansatte.

Komiteen anbefaler UiS til fortløpende å reflektere rundt opplegget for hvordan man framskaffer kvalitetsinformasjon. De skjematiske evalueringene oppleves som mange og repeterende, og universitetet må passe på at oppslutning rundt disse ikke faller som konsekvens av evalueringstretthet. Når det gjelder den dialogbaserte evalueringen ønsker komiteen å vektlegge nødvendigheten av at disse dokumenteres i form av referater og lignende, og inkluderes som formelle dokumenter i kvalitetssystemet.

I forbindelse med utviklingen av kvalitetssystemet for ph.d-utdanningen oppfordrer komiteen UiS til å vurdere å holde dette separat fra det øvrige systemet, og heller basere seg på de råd og utvalg som allerede eksisterer innenfor dette utdanningsområdet. Komiteen mener det ikke er hensiktsmessig å opprette nye råd og utvalg. For øvrig kan universitetet med fordel ta for seg internasjonale lover og standarder, og eventuelt importere gode momenter som kan bidra til å føre kvaliteten på ph.d-utdanningen ved UiS i forkant blant de øvrige høyere utdanningsinstitusjonene i Norge.

Med henblikk på å øke ph.d-studentenes mulighet til medvirkning er det komiteens anbefaling at UiS vurderer den administrative innretningen av forskerutdanningen. Utdanningen bør innrettes slik at deltakelse i organer og prosesser av betydning for studentenes hverdag sikres. Universitetet bør også foreta en gjennomgang av sine rutiner for å sikre at pliktarbeid er meritterende, og ikke går på bekostning av forskningen.

I forhold til å bedre studentengasjementet i kvalitetsarbeidet, og til kvalitetssystemet for øvrig, bør UiS fokusere på økt synliggjøring av de tiltak kvalitetssystemet genererer, og sørge for at disse lett kan spores tilbake til studentenes medvirkning. Samtidig mener komiteen at kunnskap om prosessene i kvalitetssystemet, og de ulike råd og utvalgs funksjoner må gjøres allmenn. I dette arbeidet bør UiS bruke de tillitsvalgte studentene aktivt, og legge til rette for at disse lettest mulig kan nå ut til de øvrige studentene for å synliggjøre kvalitetsarbeidet. I tillegg er det komiteens oppfatning at bevisstgjøring rundt medvirkningens meritterende egenskaper bør synliggjøres. Oppføring av studentengasjement på vitnemål kan være en måte å synliggjøre, og heve status på slikt arbeid. Gitt kvalitetssystemets kompleksitet, mener komiteen at universitetet med fordel kan vurdere en forenkling i råds- og utvalgsstrukturen. Dette kan bidra til å gjøre strukturen mer oversiktlig og lettere å orientere seg i for studenter som ønsker å påta seg verv.

6. Appendiks

6.1 Den sakkyndige komiteens mandat

MANDAT FOR SAKKYNDIGE KOMITEER VED EVALUERING AV INSTITUSJONENES KVALITETSSIKRINGSSYSTEM

Fastsatt av NOKUTs styre 5. mai 2003, revidert 17.12. 2008.

Oppgaven til sakkyndig komité er å evaluere institusjonens kvalitetssikring av egne studietilbud og vurdere om denne tilfredsstillende gjeldende krav. Oppgaven er gitt i § 2-2 i Utdannings- og forskningsdepartementets forskrift av 8. september 2005 om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005. Kravene til institusjonens interne kvalitetssikring er gitt i § 2-1 i samme forskrift, og i evalueringskriterier fastsatt av NOKUT 5. mai 2003, sist endret 17.12.2008, med hjemmel i departementets forskrift.

Den sakkyndige komiteen skal vurdere om kvalitetssikringssystemet er tilfredsstillende i forhold til gjeldende forskrift og evalueringskriterier.

Komiteen skal gi en entydig og begrunnet konklusjon om hvorvidt institusjonens system for kvalitetssikring er tilfredsstillende.

Evalueringen skal gjennomføres med en konstruktiv holdning til institusjonen, og komiteen skal også gi råd om det videre kvalitetsarbeid ved institusjonen.

Hvis evalueringen avdekker klare indikasjoner på alvorlig kvalitetssvikt i enkeltstudier skal dette bemerkes i komiteens rapport.

Komiteens vurdering skal baseres på følgende materiale:

- Institusjonens beskrivelse av kvalitetssikringssystemet.
- Dokumentasjon av utført kvalitetssikring / kvalitetsarbeid som institusjonen legger fram. Komiteen kan be om å få seg forelagt et hvilket som helst materiale som den anser at kan ha betydning for vurderingen.
- Komiteens erfaringer og funn ved institusjonsbesøk. Komiteen avgjør hvem den vil treffe og hvilke enheter den vil besøke.

Komiteen skal nedfelle sine vurderinger, konklusjoner og anbefalinger i en skriftlig rapport. Komiteen skal kvalitetssikre rapportens faktiske opplysninger før den avgis.

Komiteen arbeider på oppdrag fra og avgir sin rapport til NOKUT. Oppdraget er avsluttet når NOKUT har fattet vedtak i saken. Inntil oppdraget er avsluttet, skal de sakkyndige ikke ta del i den offentlige debatt om saken.

6.2 Evalueringskriterier

Kriteriegrunnlag for evaluering av universiteters og høyskoleers kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten

Vedtatt av NOKUTs styre 17. desember 2008.

Lov om universiteter og høyskoler pålegger institusjoner som gir høyere utdanning å ha "et

tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring" (§ 1-6). Med hjemmel i loven har departementet i forskrift fastsatt krav til disse systemene: "Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet" (§ 2-1, (1)).

Lov om universiteter og høyskoler gir NOKUT oppgaven med å evaluere hver enkelt institusjons kvalitetssikringssystem. Det skal ikke gå mer enn 6 år mellom hver evaluering. Med hjemmel i forskriften fastsetter NOKUT kriterier som systemene skal evalueres etter. I løpet av 2009 vil alle institusjonene ha vært gjennom en evaluering. Før starten på andre syklus med evalueringer er kriteriene revidert. Bakgrunnen for revideringen er erfaringer fra og tilbakemeldinger på evalueringene i første syklus og en ekstern evaluering av NOKUT.

De reviderte kriteriene er utformet slik at evalueringene skal ha større fokus på institusjonenes bruk og nytte av systemene i sitt eget utviklings- og forbedringsarbeid. Ved utformingen av kriteriene er det tatt hensyn til de felles europeiske kravene om kvalitetssikring av høgre utdanning som Norge har forpliktet seg til å følge gjennom Bologna-prosessen (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*). Kvalitetssikringen skal omfatte alle studietilbud som en institusjon gir, internt og eksternt, alle deler av studiet og alle formidlingsformer.

Når NOKUT foretar ekstern evaluering av en institusjons interne kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten, er hovedmålsettingen å vurdere:

- *Systemets strukturelle oppbygging*
- *Den dokumentasjonen det frambringer*
- *De vurderinger av utdanningskvaliteten som institusjonen selv gjør.*

(Forskriften, § 2-2(1))

Hele dette kriterieskrivet gjelder som grunnlag for evalueringene. Del I fungerer som en referanseramme for hvilke aspekter ved utdanningen et kvalitetssikringssystem er ment å skulle sikre, og har ikke status som evalueringskriterier. I del I presenteres forventninger om hva som er sentrale områder for institusjonenes kvalitetsarbeid og kvalitetssikring. Systemet er institusjonens eiendom og det er institusjonen selv som bestemmer hvordan det konkret skal utformes.

I del II angis hvordan NOKUT utfører evalueringen. Selve evalueringskriteriene finnes i del III. Kriteriene er ikke standarder som må oppfylles enkeltvis for at kvalitetssikringssystemet skal kunne godkjennes. Det skal foretas en helhetlig bedømmelse av kvalitetssikringssystemet og institusjonens aktive bruk av det, der kriteriene ses i sammenheng.

I. Sentrale områder for institusjonenes kvalitetssikring

De *formelle kravene* til kvalitet i norsk høgre utdanning defineres av NOKUTs standarder og kriterier for akkreditering av studietilbud på de ulike gradsnivåene (bachelor, master og ph.d.). Loven setter som formål for universiteter og høyskoler at de skal tilby høgre utdanning "på høyt internasjonalt nivå" (§ 1-1), "basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap" (§ 1-3). Dette forplikter institusjonen i sin helhet, det vil si ledelse, ansatte og studenter, til å arbeide kontinuerlig med kvalitetsutvikling ut over akkrediteringsstandardens krav.

Det er institusjonene selv som har ansvaret for kvaliteten i de studiene de tilbyr. For å kunne ivareta dette ansvaret må institusjonene ha tilstrekkelig kunnskap om de forhold og prosesser som bidrar til kvaliteten i det enkelte studium, og om resultater og effekter av iverksatte tiltak. Departementets *Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler* krever derfor at

Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet. (§ 2-1 (1))

Kvalitetssikringssystemet skal omfatte alle prosesser som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutningen av studiet. Rutiner for studentevaluering av undervisningen, selvevaluering og institusjonens oppfølging av evalueringer, dokumentasjon av institusjonens arbeid med læringsmiljøet, samt rutiner for kvalitetssikring av nye studietilbud, skal inngå (§ 2-1(2))

Med bakgrunn i departementets forskrift og NOKUTs akkrediteringskriterier framheves følgende aspekter ved studiene som sentrale for institusjonenes kvalitetssikring:

Kunnskaps- og studiekultur

Det forventes at institusjonene aktivt legger til rette for en kunnskaps- og studiekultur som reflekterer formålsparagrafen i Lov om universiteter og høyskoler og som fremmer og verner akademisk frihet. Det forventes at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

Studiens innhold, læringsmål og kvalifikasjoner

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at studienes innhold er dekkende for å nå definerte læringsmål og at de kvalifikasjonene studiene leder til framgår tydelig av studieplanene. På sikt forventes det at læringsmålene er i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk som vil bli fastsatt av departementet i 2009.

Undervisning, veiledning og arbeidsformer

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at undervisning, faglig veiledning og eventuelle praksisstudier har tilstrekkelig omfang og god kvalitet og utføres av personale som er kvalifisert for oppgaven, og at studiene gjennomføres med arbeidsformer for studentene som er varierte og hensiktsmessige for å nå læringsmålene.

Vurderingsformer, vitnemål og resultatoppnåelse

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at studienes vurderings- og prøveformer sikrer rimelig og rettferdig bedømmelse av studentenes oppnåelse av læringsmål og kvalifikasjoner, og at vurderings- og prøveformer sikrer det faglige nivået ved studiet.

Infrastruktur, administrasjon og det totale læringsmiljøet

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at det er god administrativ støtte rundt studiene og god informasjon til studentene, og at studiene foregår i et godt fysisk og psyko-sosialt læringsmiljø.

II. NOKUTs evaluering av kvalitetssikringssystemet

Departementets forskrift krever at en institusjons kvalitetssikringssystem skal evalueres av NOKUT minst hvert sjetten år (§ 2-2(1)).

I følge Lov om universiteter og høyskoler skal evalueringen utføres

slik at institusjonen kan dra nytte av den i sitt kvalitetssikrings- og utviklingsarbeid. (§ 2-1(1))

Departementets forskrift krever at evalueringen skal

munne ut i en tilråding om hvorvidt systemet sett under ett er tilfredsstillende, og eventuelt angi områder hvor institusjonen bør videreutvikle sitt system. (§ 2-2 (2))

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Evalueringene omfatter dokumentstudier og institusjonsbesøk med intervjuer. Evalueringene skal kartlegge og vurdere institusjonenes systemer og rutiner for kvalitetsarbeid og hvordan dette foregår i praksis. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig evaluering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens kontinuerlige og systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Vurderinger av kvaliteten i enkeltstudier ligger utenfor rammene av evalueringen, men dersom det framkommer klare indikasjoner på alvorlig kvalitetssvikt i enkeltstudier, skal dette nedfelles i rapporten.

NOKUT legger vekt på å gjennomføre sine evalueringer med en konstruktiv holdning til institusjonene, slik at prosessene kan forløpe med trygghet og åpenhet, og slik at institusjonenes mulighet for å ha utbytte av evalueringen fremmes. I tråd med dette gir NOKUT tilbud om et oppfølgingsseminar etter evalueringen.

III. Kvalitetssikringssystemets prosesser og funksjoner: evalueringskriterier

Det interne kvalitetssikringssystemet for utdanningsvirksomheten er institusjonens redskap for å skaffe seg den kunnskapen den trenger for å kunne vurdere kvaliteten i studiene. Gjennom faste rutiner og prosesser i en årlig syklus frambringes, vurderes og anvendes informasjon om det enkelte studium, og om institusjonens utdanningsvirksomhet generelt. Ved hjelp av kvalitetssikringssystemet vurderer institusjonen resultatene i utdanningsvirksomheten, avdekker svakheter, iverksetter forbedringstiltak og foretar kontinuerlig vurderinger med sikte på videre kvalitetsutvikling. Et kjennetegn ved systematisk kvalitetsarbeid er at vesentlig informasjon og vesentlige vurderinger er tilstrekkelig skriftlig dokumentert.

Systemet er institusjonens eiendom og det er institusjonen selv som ut fra egen størrelse, faglig profil og andre lokale behov bestemmer hvordan det skal utformes. Det samme gjelder for den dokumentasjonen som systemet frambringer. Institusjonen avgjør selv hvilke data og annen informasjon den behøver for å kunne identifisere variasjoner i kvaliteten og velge relevante kvalitetsforbedrende tiltak. Institusjonenes kvalitetssikringssystem evalueres ut fra følgende kriterier:

1. Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur

Det vil bli lagt vekt på

- at kvalitetssikringssystemet fremmer bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer
- at informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige
- at kvalitetssikringssystemet stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet, engasjement og forbedringsvilje

2. Mål, plan og ledelsesforankring

Det vil bli lagt vekt på

- at systemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår
- at systemet er forankret i ledelsen og besluttede organ på de ulike nivåer
- at arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet er fastsatt
- at også selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov

3. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene

Det vil bli lagt vekt på

- at sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, for eksempel studentevalueringer av undervisningen, kvantitative nøkkeldata, faglærernes vurderinger og eksterne vurderinger av studiets kvalitet og relevans ved fagfeller og interessenter
- at systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier

4. Analyse, vurdering og rapportering

Det vil bli lagt vekt på

- at informasjon som systemet generer blir analysert, vurdert og framstilt for ansvarlige fora og ledelsesnivåer i en form og et omfang som er tilpasset det ansvar og de typer beslutninger som tas på de ulike nivåene
- at rapportene i systemet viser hva som er de aktuelle fagmiljøenes egenvurdering av kvaliteten, hva som framgår av eventuelle eksterne vurderinger, og hva fagmiljøene beslutter eller foreslår av tiltak for ytterligere kvalitetsutvikling
- at institusjonens ledelse rapporterer årlig til styret om utdanningskvalitet og kvalitetsarbeid, med en helhetlig vurdering av utdanningskvaliteten, samt oversikt over prioriteringer og tiltak i kvalitetsarbeidet (årlig kvalitetsrapport eller tilsvarende).

5. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring

Det vil bli lagt vekt på

- at tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten.
- at forslag og vedtak om tiltak framgår av institusjonens årlige kvalitetsrapport eller underliggende rapporter
- at det er sammenheng mellom kvalitetsrapportering og planarbeid på ulike nivåer ved institusjonen, inkludert budsjettarbeid.

6.3 Program ved institusjonsbesøket

26. mars. 2009: Møte med universitetets ledelse

13. mai 2009:

10:00-10:45 Møte med studenter tilknyttet Bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen (heltid)

11:00-11:45 Møte med faglærere og ansatte tilknyttet Bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen (heltid) engasjert i utvalg og organer som analyserer og behandler kvalitetsinformasjon på studie-/program-/fagmiljønivå

12:45-13:30 Møte med ledere og andre representanter i utvalg og organer som analyserer og behandler kvalitetsinformasjon på institutt-, fakultets- og institusjonsnivå - tilknyttet Bachelorprogrammet i førskolelærerutdanningen (heltid)

14. mai 2009:

08:30-09:15	Møte med ph.d-studenter i ordinært studieløp
09:30-15:15	Møte med ph.d-studenter med arbeidsforhold i næringsliv eller organisasjoner, og ph.d-studenter som utfører hoveddelen av sitt arbeid ved andre høgere utdanningsinstitusjoner hvor UiS tildeler grad
10:30-11:15	Møte med veiledere for ph.d-studenter
12:15-13:00	Møte med faglige ledere/kontaktpersoner ved bedrifter/organisasjoner som har tilsatte i ph.d-løp ved UiS
13:15-14:00	Møte med representanter for administrativt personale tilknyttet ph.d-utdanningen
14:15-15:00	Møte med faglige koordinatorene og ansvarlige for ph.d-utdanningen

15. mai 2009

10:00-10:45	Møte med studenter uten tillitsverv
11:00-11:45	Møte med studenter i organer og utvalg på institutt-, fakultets og institusjonsnivå og studenter som sitter i StOR.
12:45-13:30	Møte med representanter for ansatte på ulike nivå, eller i ulike funksjoner, som har erfaring med å arbeide med studentrepresentanter i råd og utvalg
15:30-16:30	Møte med universitetets ledelse

6.4 Dokumentasjon

Institusjonens årsrapporter for kvalitet, fra 2003/2004 til 2007/2008:

- Årsrapport 2003-2004
- Årsrapport 2004-2005
- Årsrapport 2005-2006
- Årsrapport 2006-2007
- Årsrapport 2007-2008
- LMU-rapport 0304
- LMU-rapport 0405
- LMU-rapport 0506
- LMU-rapport 0607
- LMU-rapport 0708

Kvalitetshåndboka:

- Del I: Studiekvalitet
- Del II: Referansehandbok

Relevante styrevedtak siden forrige evaluering:

- Sak 83/04 Årsrapport for kvalitet 2003/2004 med tiltaksplaner for 2004/2005
- Sak 117/05 Årsrapport for kvalitet 2004/2005 med tiltaksplaner for 2005/2006
- Sak 88/06 Årsrapport for kvalitet 2005-2006 med tiltaksplaner for 2006-2007
- Sak 124/07 Årsrapport for kvalitet og læringsmiljø 2006-2007 med tiltaksplaner for 2007-2008
- Sak 86/08 Årsrapport for kvalitet og læringsmiljø 2007-2008 med tiltaksplaner for 2008-2009
- Sak 20/04: Delegasjon av myndighet fra styret
- Sak 25/04: Status for implementering av kvalitetsreformen og kvalitetssystemet
- Sak 06/61 Retningslinjer for utredning, godkjenning, etablering, nedlegging og revisjon av studier

Liste over nye studietilbud (over 30st.p) siden forrige evaluering:

- Nye studietilbud siden forrige NOKUT evaluering (2004)
- Retningslinjer for utredning, godkjenning, etablering, nedlegging og revisjon av studier

Doktorgradsutdanningen ved UiS:

- Veileder for doktorgradsstudiet ved UiS
  - Herunder følgende vedlegg:*
    - Forskrift for graden philosophia doctor (ph.d) ved UiS
    - Forskrift for graden dr. philos ved UiS
    - Veiledning om bedømmelse av norske doktorgrader
    - KDs forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskaplig assistent og spesialistkandidat
    - Avtale ved opptak til doktorgradsutdanning ved UiS, del A, B og C
    - Søknadsskjema for opptak til ph.d-program ved UiS
    - Skjema for framdriftsrapport, ph.d-student
    - Skjema for framdriftsrapport, ph.d-veileder
    - Retningslinjer for medforfatterskap
    - Skjema for medforfattererklæring
    - Retningslinjer for tildeling og bruk av mibilitetsmidler
    - Søknad om å få avhandling bedømt
    - Prosedyre for ph.d-disputasens gang ved Universitetet i Stavanger
    - Pressemeldingsskjema
    - Forkortelser brukt i veilederen
- Retningslinjer og saksgang for søknad om etablering av nye doktorgrader
- Handlings og utviklingsplan for forskerutdanningen ved UiS April 2009 - arbeidsdokument

Bachelorprogrammet (fulltid)i førskolelærerutdanningen ved IFU:

- Dokumentasjonssammenstilling for et studieprogram der informasjonshåndteringen og bruken av informasjonen fungerer godt i henhold til systembeskrivelsene for kvalitetssystemet, ifm 2. syklus evaluering av kvalitetssystemet ved UiS
- Institutt for førskolelærerutdanning «årsrapport for arbeidet med kvalitet 2007/2008»
- Tidligdialog:
  - H07.TD.Dhf Fakultetets opplegg
  - H07.TD.Dhf Fakultetets spørjeskjema
  - H07.TD.Dhf Fakultetets tema og rammer
  - H07.TD.Dhf Fellesrapport emne
  - V08.TD.Dhf Fakultetets opplegg
  - V08.TD.Dhf Fakultetets spørjeskjema
  - V08.TD.Dhf Fakultetets tema og rammer
  - V08.TD.Dhf Fellesrapport emne
  - Ferdigutfylte fellesrapporter (Eksempler fra emnene BFØ100 og BFØ140)
- Sluttevalueringer:

- Evalueringsrapporter fra Corporator Surveyor for eksempelemnene BFØ140 Drama (1. studieår), BFØ101 Pedagogikk 2. studieår , BFØ305 Småbarnspedagogikk (3. studieår)
- Studentenes fritekstkommentarer fra de tre evalueringsrapportene
- Ferdigutfylte fellesrapporter fra de tre eksempelemnene
- Sakene og referatet fra instituttrådsmøtet ved IFU 09.09.08
- Referat fra trinnrådsmøtene for hvert av de tre trinnene ultimo studieåret 2007/2008
- Det humanistiske fakultet - Fakultetets årsrapport for arbeidet med kvalitet 2007/2008
- Kvalitetsutvalget: Møtereferater og presentasjoner knyttet til kvalitetsutvalgets møter i perioden 2007/2008.

Øvrig:

- Status og utfordringer i kvalitetsarbeidet
- Kvalitetssystemet ved Universitetet i Stavanger – informasjonsbrosyre
- Oversikt over Studentstyret, Studentparlamentet, Studentrepresentanter i råd og utvalg 2008/2009
- Studentundersøkelse 2008 SIS
- Studentundersøkelsen 2006 Strategi og kommunikasjonsavdelingen
- Studentundersøkelsen 2007 Strategi og kommunikasjonsavdelingen
- Studentundersøkelsen 2008 Strategi og kommunikasjonsavdelingen
- Referat Kvalitetsforum 21. mai 2008